نقش زن و مادر در خانواده

از منظر آیت‌الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

فروزان حق‌طلب
طلبهٔ سطح دو، مؤسسهٔ آموزش عالی حوزوی معصومیه
سید مسعود موسوی
طلبهٔ سطح سه، حوزهٔ علمیهٔ قم

اشاره

یکی از موضوعات مهمی که در دین اسلام مطرح است و بنیان شکل‌گیری هویت خانواده را بنا می‌نهد، جایگاه و نقش زن در خانواده است. این موضوع رابطه‌ای مستقیم با سعادت یا بدبختی خانواده دارد. شخصیت فرزندان نیز تأثیرپذیر از عملکرد زن است. در دین اسلام زن از یک سو وظیفهٔ مادری و از سوی دیگر وظیفهٔ همسری را به دوش دارد؛ بنابراین لازم است که زن به جایگاه و نقش‌هایی که در خانواده اجرا می‌کند، شناخت داشته باشد تا بتواند روابط درون خانواده را سامان بخشد و اثرگذار و آبادگر باشد.

قرآن از میان نقش‌های سه‌گانهٔ طبیعی زنان، یعنی دختری و همسری و مادری، بیشترین مدح و ستایش را برای نقش مادری در نظر گرفته و در تقسیم وظایف میان زن و شوهر کار تربیت فرزندان را به مادران واگذار کرده است. خوب است بدانید رمز و راز ستایش اسلام و قرآن از مادران در نقش کاربردی و سرنوشت‌سازی است که آنان در تربیت نسل آیندهٔ جامعه دارند. نظرات اندیشمند فرزانه، متفکر زمان‌شناس حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مدظله العالی در باب موضوعاتی چون نقش مادر در سرنوشت جامعه، نقش عاطفی مادر، تربیت فرزند و ویژگی‌های روحی زنان خواندنی است.

کلیدواژه‌ها: خامنه‌ای، زن، مادر، خانواده

مقدمه

خانواده هستهٔ نخستین جامعه و از عوامل اصلی منتقل‌ساختن فرهنگ، اندیشه، اخلاق، سنت‌ها و عواطف به نسل‌های دیگر است. در میان افراد خانواده بیشترین سهم اثرگذاری بر فرزند متعلق به شخص مادر است، به‌خصوص در خانواده‌هایی که زیستی طبیعی و مطابق با الگوها و سنت اسلامی دارند؛ زیستی که براساس آن، شیر مادر بهترین غذای کودک و آغوش او بهترین جایگاه برای تربیت و پرورش کودکان شناخته می‌شود. بر پایهٔ همین دیدگاه، روشن است که والاترین نقشی که در کلام زیبای قرآن برای زنان ترسیم شده و مورد تمجید قرار گرفته، نقش مادری و عهده‌داری تربیت فرزندان از سوی آنان است.

زنان مؤثرترین عامل تربیت و نگهبانان سلامت روحی، روانی و جسمانی فرزند و جامعه هستند. تردیدی نیست که آن‌ها در طول تاریخ از موقعیت مطلوب و شأن بالایی برخوردار نبوده‌اند و بیشتر اوقات مورد بی‌مهری و ستم واقع شده‌اند؛ اما با رشد روزافزون آگاهی‌های بشر این پرسش مطرح شد که جایگاه و نقش واقعی زنان چیست و کجاست؟ در این راستا به‌یقین می‌توان گفت که ادیان الهی، به‌ویژه دین خاتم، بیش از همه به احیای شخصیت والای زن پرداخته است.

پیامبر اکرم، صلی الله و علیه و آله، در تبیین جایگاه مادر می‌فرماید: «الجنة تَحتَ اَقدَامِ الاُمَّهَات» (بهشت زیر پای مادران است) (بروجردی، ۱۳۸۶، ص ۹۰). این حدیث نشان‌دهندهٔ آن است که بدون رضایت مادر نمی‌توان به بهشت و نعمت‌هایش دست یافت. در نتیجه مادر در دین اسلام جایگاه و ارزش بسیار

بالایی دارد. این دین برای مادر دنیای زیبایی ایجاد کرده است؛ دنیایی که در آن، همهٔ افراد باید به مقام مادر احترام بگذارند و سر تعظیم فرود آورند؛ زیرا بخش زیادی از عاقبت‌به‌خیری فرزندان و در نتیجه لایق بهشت‌شدن آن‌ها از طریق همین احترام صورت می‌گیرد. مادر برای فرزندان نیز بسیار محترم است. این احترام همان دستور مؤکد اسلام است. در ادامه به نقش زن و مادر در خانوادهٔ قرآنی از نگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) اشاره می‌شود.

مادر است که فرهنگ و معرفت و تمدن و ویژگی‌های اخلاقی یک قوم و جامعه را با جسم خود، با روح خود، با خلق خود و با رفتار خود، منتقل می‌کند

نقش مادر در سرنوشت جامعه

خانواده اولین محل آموزش‌وپرورش انسان، منتقل‌کنندهٔ فرهنگ و تمدن، محل به‌دست‌آوری ارزش‌ها و فضایل انسانی و اخلاقی، زمینه‌ساز کامل‌شدن و تغییرکردن و همچنین کارگاه الگوسازی و سرنوشت‌سازی است. در یک جمله اساساً سعادت و شقاوت جامعه در گرو تأمین سلامت یا عدم سلامت خانواده است. در این میان پررنگ‌ترین نقش انتقال تمدن و فرهنگ به دوش مادر است. در همین راستا رهبر فرزانهٔ انقلاب می‌فرماید: «اگر زنان ما از لحاظ رتبهٔ معرفتی و بینش و معلومات سطح خود را ارتقا دهند، این نقش [مادری] با هیچ نقش دیگری قابل مقایسه نیست. مادر است که فرهنگ و معرفت و تمدن و ویژگی‌های اخلاقیِ یک قوم و جامعه را با جسم خود، با روح خود، با خُلق خود و با رفتارِ خود، دانسته و ندانسته، به فرزند منتقل می‌کند. همه تحت‌تأثیر مادران هستند. آنکه بهشتی می‌شود، پایهٔ بهشتی‌شدنش از مادر است» (رهبر معظم انقلاب اسلامی، بیانات در دیدار جمعی از مداحان، ۱۳۸۴/۵/۵).

«مادرها مایهٔ انتقال عناصر هویت ملی‌اند؛ هویت ملی یک چیز مهمی است. یعنی هویت یک ملت، شخصیت یک ملت در درجهٔ اول به‌وسیلهٔ مادرها منتقل می‌شوند؛ زبان، عادات، آداب، سنت‌ها، اخلاق‌های خوب، عادت‌های خوب، این‌ها همه در درجهٔ اول به‌وسیلهٔ مادر منتقل می‌شود... . افشانندهٔ بذر ایمان در دل‌ها مادرها هستند... ، اخلاق را همین طور» (رهبر معظم انقلاب، بیانات در دیدار با اقشار مختلف بانوان، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴).

اگر خانواده‌های سالمی در جامعه وجود داشته باشند، آن جامعه سالم خواهد شد و میراث‌های فرهنگی خودش را به‌صورت درست منتقل خواهد کرد. در جامعهٔ ذکرشده تربیت فرزندان به بهترین شکل ممکن صورت می‌گیرد. به همین دلیل است که در کشورها و جامعه‌هایی که خانواده با آسیب مواجه می‌شود، معمولاً اختلالات فرهنگی و اخلاقی ظهور می‌کنند.

اگر نسل‌ها بخواهند محصولات ذهنی و فکری خود را به نسل‌های بعدی انتقال دهند و جامعه بخواهد از گذشتهٔ خودش سودی ببرد، این مسئله فقط با وجود خانواده ممکن خواهد بود. در محیط خانواده است که نخستین‌بار، هویت و شخصیت هر انسان براساس فرهنگ آن جامعه صورت می‌پذیرد و این پدرها و مادرها هستند که غیرمستقیم و بدون اینکه تحمیل و فشاری در کار باشد، به‌طور طبیعی محتوای ذهن و فکر و عمل و معلومات و اعتقادات و مقدسات و... را به نسل بعدی منتقل می‌سازند (حاج علی اکبری،۱۳۹۲، ص ۲۶).

نقش عاطفی مادر در خانواده

در محیط خانه و خانواده، زنان مدیریت داخلی این واحد کوچک اجتماعی را به عهده دارند و با تلاش آنان است که مسائلی همچون بی‌هویتی، ناامنی اجتماعی، محرومیت از داشتن الگوی مناسب شخصیتی، ترس و اضطراب، بی‌هدفی، کمبودهای عاطفی و... رفع می‌شود و شخصیت و سازهٔ روانی دیگر افراد خانواده شکل می‌گیرد. بنابراین، مشعل‌دار عواطف انسانی در کانون خانواده و در جامعهٔ بشری، وجود پاک و قلب‌های مهربان مادران است. به‌جرئت می‌توان گفت بدون وجود مادری پاکدامن و دل پاک، تربیت با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو می‌شود. آیت‌الله خامنه‌ای دربارهٔ نقش تربیتی مادران می‌فرمایند: «مادران اگر بچهٔ خودشان را در خانه تربیت نکردند، یا اگر بچه نیاورند، یا اگر تارهای فوق‌العاده ظریف عواطف او را با سرانگشتان خودشان باز

نکردند تا دچار عقدهٔ [عاطفی] نشـود، هیچ کس دیگر نمی‌تواند ایـن کار را بکند؛ نـه پدرش و نه به طریق اولـی دیگران؛ فقط کار مادر اسـت» (رهبر معظم انقلاب اسـلامی، سومین نشست اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۹۰/۱۰/۱۴).

بنابرایـن زن علاوه بر صورت انسـانی خود و نیز نقش و جایگاه اجتماعی‌اش در سـطح جامعه، در سـطح خانواده نیز نقش‌ها و وظایفی دارد. تربیت صحیح فرزند و پاسـداری از کیان انسـانی و دینی خانواده از وظیفه‌های مهم او به عنوان مادر و همسـر به حساب می‌آیند.

امـام خمینـی (ره) در این زمینـه اندیشـه‌های ارجمندی را ارائـه کرده‌اند و به‌ویـژه دربارهٔ نقش بنیادی مادر در شکل‌دادن به ساختار شـخصیت کودک و تربیـت صحیح فرزندان برای تأمین سـعادت و رشد جامعه خطاب‌های بلندی دارند. ایشان در جای‌جای سـخنان و نظراتشان به این نکته اشاره دارند که نقش مادری و همسـری زن مسـلمان، بـا نقش اجتماعی یـا سیاسـی و اقتصادی و فرهنگی او در سـطح جامعه تزاحمی ندارد و اساسـاً نباید تزاحمی داشـته باشـد. ایشـان با توجه بـه اهمیت کانون خانـواده، شـغل اول و اصیل زنان را تربیت فرزند می‌دانند؛ چراکه تربیت صحیح فرزند یا انسان‌سازی از کارکردهای اساسـی خانواده و این مهم عمدتاً از مادر سـاخته است. این نقش برای زنان نقشی غریزی است و بی‌اهمیت‌شمردن و سـرکوب‌کردن آن، پیامدهای ناگوار و ناهنجار روانی و رفتاری برای کودک، مادر و جامعه به همراه خواهد داشـت. در راستای ایـن تحلیل‌ها و خطاب‌ها، ایفای نقش عظیم انسـانی و الهی از طرف زنان، از سویی در گرو همراه‌ساختن تعلیم‌وتربیت و ایمان فرزندان با تهذیب نفس و اصلاح اخلاق خانواده است و از سویی دیگر در گرو مسـئولیت‌های اساسی زن مسلمان در برابر مسائل جامعهٔ اسلامی است (ر.ک: صحیفه امام، ج ۴، ص ۴۳۶).

«همـهٔ رهبران بزرگ جهان برای ادارهٔ امور و بهبود آن، نیازمند بـه این دو وصف هسـتند؛ یکی قدرت تحـول و دیگری قدرت تحمـل. خداوند قادر توانا کلام مادر را تأثیرگذار کرده اسـت و چون او از درِ عاطفه که درِ باز قلب انسان‌هاسـت، وارد می‌شود، کلام و کردارش بسـیار اثرگذار خواهد بود. امروز روان‌شناسـی جدید این مطلب را تأیید کرده است که پژواک صدای مادر هفت برابـر صدای پدر در روح و جان فرزنـدان تأثیر می‌گذارد؛ یعنی اگر یک بار مادر برای نماز، برای راسـتی و درسـتی با فرزندان صحبت کند، هفت برابر کلام پدر تأثیر می‌گذارد. قدرت شگفت دیگر قدرت تحمل مادر اسـت که اگر نبود این قدرت، نسل بشر منقرض شـده بود. خداوند که از همه داننده‌تر و بیننده‌تر است، چنان صبر و تحملی به مادر داده اسـت که وی به‌راحتی شرایط سـخت بارداری را تحمل می‌کند و نُه ماه تمام فرزند را در وجود خود حمل می‌کند» (بهداروند، ۱۳۸۷، ص ۷۳).

خانواده زیربنای جامعهٔ انسانی است، همانند سلول‌ها که اساس پیکرهٔ انسـان هسـتند. جامعه‌ای که خانواده‌هایی سخت‌کوش، مسـتقل، سرافراز، ارزش‌مدار و دانا دارد، موفق خواهد بود. بدون شـک در این جامعه زنانی با همین صفات هسـتند. موفقیت و سـعادت خانواده با وجود زنی دانا، ارتباط مسـتقیم و مستمر و مسـتحکمی با سـعادت و موفقیت جامعه دارد. اساساً سعادت و شقاوت ملت‌ها با وجود مادران مرتبط است.

موفقیت و سعادت خانواده با وجود زنی دانا، با سعادت و موفقیت جامعه ارتباط مستقیم، مستمر و مستحکمی دارد

شـوهرداری نیکـو و تربیت درسـت فرزنـدان و ایجاد آرامـش و محبت در خانـواده همان چیزی اسـت که دین اسلام در زندگی بر دوش زنان قرار داده اسـت. همان‌طور که مردها در خانواده مسئول کسب درآمد هستند، زن‌ها نیز در کنار دیگر وظایفشان، مدیریت امور داخلی خانه را بر عهده دارند. در همین زمینـه آیت‌الله خامنـه‌ای می‌فرمایند: «مدیر داخل خانه زنان هستند؛ وظایف داخل خانهٔ زنـان، نه اهمیتش کمتر از وظایف بیرونی است و نه زحمتش کمتر می‌باشـد. شـاید زحمتش بیشتر هم باشـد. او هم برای اینکه این محیط را اداره کند، به تلاش و کوشـش احتیاج دارد؛ چون مدیر داخل خانه زنان هسـتند... . خیلی کار ظریفی اسـت. فقط هم ظرافـتِ زنانه از عهدهٔ انجام ایـن کار برمی‌آید. هیچ مردی امکان نـدارد بتواند این ظرافت‌هـا را رعایت کند» (ر.ک: Khamenei.ir، ۱۳۸۱/۶/۶).

تنظیم ورودی و خروجی منابع مالی خانواده یکی از موارد مهم مدیریت زن به حسـاب می‌آید. بنابراین اگرچه مردها مسـئول کسب درآمد هستند، اما مدیریت آن درآمدها در خانه در اختیار زن اسـت. دین اسـلام همان‌گونه که به مردهـا در این زمینه مسئولیت سـپرده اسـت، زن‌ها را نیز موظف به امانت‌داری در اموال شوهر و جلوگیری از اسراف و نیکو مدیریت‌کردن و اعتدال در مصرف کرده است.

مادری و تربیت فرزند

در خانـواده، قبل از اینکه افـراد ارتباط مسـتقیم با جامعه و گروه‌ها و نهادهای درون آن برقرار کنند، نخست در محیط خانه هنجارهای اجتماعی و ارزش‌های فرهنگی را می‌آموزند. خانواده چه از همان ابتدا که شـکل می‌گیرد و چه در ادامهٔ حیات، نیاز بـه وجود و همکاری مرد و زن دارد؛ اما در این میان، نقش مادر به‌عنـوان عامل تأثیرگذار در نظام اجتماعی پررنگ‌تر اسـت. در مرحلهٔ اجتماعی‌شـدن فرد، خانواده در همراهی او برای پذیرش

هنجارهای اجتماعی و ارزش‌ها اهمیت خاصی دارد. شخصیت انسان در بزرگ‌سالی ناشی از فعالیت‌های روحی و روانی او در کودکی است. این مرحله به‌طور معمول در بستر خانواده گذرانده می‌شود و غالب ارتباط کودک در این دوران با مادر است. بنابراین مادر نقش بسیار حساس و تأثیرگذاری در شکل‌گیری شخصیت فرزند و میزان جامعه‌پذیری و هماهنگی او با ارزش‌های حاکم بر جامعه‌اش دارد. به‌دلیل حجم بالای ارتباط مادر و کودک، در بیشتر موارد، تعلیم‌وتربیت اولیهٔ فرد از همان دوران کودکی و از طریق امر و نهی والدین صورت می‌پذیرد. تأثیرات تربیتی خانواده حتی تا بزرگ‌سالی در افراد دیده می‌شود.

آیت‌الله خامنه‌ای در زمینهٔ تربیت فرزند و ارتباط او با مادر می‌فرمایند: «مادر می‌تواند فرزندان را به‌بهترین وجهی تربیت کند. تربیت فرزند به وسیلهٔ مادر مثل تربیت در کلاس درس نیست؛ با رفتار است، با گفتار است، با عاطفه است، با نوازش است، با لالایی‌خواندن است؛ با زندگی‌کردن است. مادران با زندگی‌کردن فرزند تربیت می‌کنند. هرچه زن صالح‌تر، عاقل‌تر و هوشمندتر باشد، این تربیت بهتر خواهد شد» (بیانات رهبر در دیدار با جمعی مداحان، ۱۳۹۲/۲/۱۱).

«نقش مادری و همسری مسئله‌ای اساسی و حیاتی است. زن در خانواده یک وقت در نقش همسری ظاهر می‌شود، یک وقت در نقش مادری ظاهر می‌شود؛ هر کدام یک خصوصیّتی دارند... . من بارها گفته‌ام، عقیده‌ام هم همین است که مهم‌ترین و اصلی‌ترین وظایف زن هم این‌هاست» (دیدار رهبر با اقشار مختلف بانوان، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴).

«مسئلهٔ مادری، مسئلهٔ همسری، مسئلهٔ خانه و خانواده، مسائل بسیار اساسی و حیاتی است... . شما [بانوان] اگر بزرگ‌ترین متخصص پزشکی یا هر رشتهٔ دیگری بشوید، چنانچه زن خانه نباشید، این برای شما یک نقص است. کدبانوی خانه شما باید باشید. اصلاً محور این است» (رهبرمعظم انقلاب، بیانات در دیدار با اعضای شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، ۱۳۷۰/۱۰/۴).

عاطفه و احساس مهم‌ترین ویژگی روحی زن

خانواده محل عواطف انسانی است؛ چراکه عنصری به نام «مادر» در خانواده وجود دارد. بانوان مظهر عواطف انسانی هستند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های روح بانوان که بسیاری از ویژگی‌های دیگرِ آن‌ها نشئت گرفته، از این ویژگی خاص است. قوهٔ شدید احساس و عاطفه درون زن است. این ویژگی در شناخت روح زنان به اندازه‌ای اهمیت دارد که بدون شناخت آن، نمی‌توان روحیات و خصوصیات زنان را شناخت.

لطافت روح زن باعث می‌شود که در قبال ناراحتی‌ها و رنج‌های دیگران بسیار حساس‌تر باشد. به‌طور کلی زنان از حوادث ناگواری که برای اشخاص به وجود می‌آید، بسیار زودتر و بیشتر متأثر می‌شوند و برای کمک و همدردی گوی سبقت را از دیگران می‌ستانند. زن‌ها از تسکین‌دادن دردهای دیگران به‌خصوص خانوادهٔ خویش و فراهم‌کردن خوشحالی و نشاط برای آن‌ها بسیار شادمان می‌شوند و چنان حس خوبی به آن‌ها دست می‌دهد که گرفتن بزرگ‌ترین جوایز و مدال‌ها و موفقیت در عرصه‌های علمی و ادبی، با این خوشحالی و شور و شعف قابل مقایسه نیست. زن‌ها از روی فطرت پاک خویش است که بر دل‌های مجروح دیگران مرهم می‌نهند و خاطر آنان را شاد می‌کنند.

انسان‌ها معمولاً وقتی پا به میان‌سالی و پیری می‌گذارند، بیشتر در پی خلوت و آرامش و آسایش هستند؛ اما زن‌ها برعکس مردها، در این سن هم زیاد به دنبال آرامش و آسایش نیستند. آن‌ها در این سن به فکر خوشبختی فرزندان و تلاش برای زندگی بهتر و گرم‌تر آن‌ها و لذت‌بردن از وجود نوه‌ها و محیط شلوغ خانواده هستند

به همین دلیل است که شغل‌هایی همچون معلمی و پرستاری که احساس و عاطفه در آن‌ها جریان دارند، بیشتر در قبضهٔ زنان هستند. انسان‌ها معمولاً وقتی پا به میان‌سالی و پیری می‌گذارند، بیشتر در پی خلوت و آرامش و آسایش هستند؛ اما زن‌ها برعکس مردها، در این سن هم زیاد به دنبال آرامش و آسایش نیستند. آن‌ها در این سن به فکر خوشبختی فرزندان و تلاش برای زندگی بهتر و گرم‌تر آنان و لذت‌بردن از وجود نوه‌ها و محیط شلوغ خانواده هستند. زن با این حجم از مهر و محبت و عاطفه وقتی در جایگاه مادری قرار می‌گیرد، از اوج محبت و مهر خویش مایه می‌گذارد و تمام اندوخته‌هایش از عشق و مهربانی را با خانواده به شراکت می‌گذارد. زن در مقام مادری برای محبت‌کردن به آموزش دیدن نیاز ندارد؛ او همانند شمعی می‌شود که سوختن را نمی‌آموزد، با وجود چنین گوهری در محیط خانواده، بیراه نیست اگر بگوییم خانواده کانون عواطف بشری و پرمهرترین نهاد انسانی است.

زن مانند چراغی است که نور عاطفه و مهربانی را در فضای خانه پخش می‌کند و محیط خانواده را از عاطفه غنی می‌سازد. در رابطهٔ زناشویی درست و سالم، اول از همه مرد است که از عواطف سرشار زن برخوردار می‌شود و در تقویت روح و جانش، از آن بهره می‌برد.

اما نقش اصلی زن زمانی خود را به نمایش می‌گذارد که در جایگاه و مقام مادری قرار می‌گیرد. عواطف مادرانه اوج عواطف انسانی هستند و مانند آن‌ها را نمی‌توان در هیچ کجا پیدا کرد.

گویا زن، این شـاهکار آفرینش، وظیفهٔ مادری را بر عهده دارد تا از طریق آن، ارزش‌های انسانی و عاطفی را در ناخودآگاه مستعد کودکان معصوم پـرورش دهد و در میدان عمل، درس محبت و فداکاری را که اساس انسـانیت و معنویت به حساب می‌آید، به آن‌ها بیاموزد. خالق حکیم با توجه به اینکه وظیفهٔ طاقت‌فرسای مادری را بـه عهدهٔ زنان گذاشـته، در وجود آن‌هـا نیرویی به قدرتمندی عاطفه و احساسات قرار داده است تا طعم این گذشت و فداکاری در کام آنان شـیرین آید. اگـر این چنین نبود، مادر نمی‌توانست این وظیفهٔ سـنگین را به سرمنزل مقصود برساند. علاوه بر آن مادر باید با مهر و عطوفت خود دل‌های فرزندانش را نرم سـازد و آن‌ها را در میدان عمل با عوالم انسانی آشنا کند.

بنابرایـن، داعیه‌دار عواطف انسـانی در کانون خانـواده و در جامعهٔ بزرگ بشـری، وجود زنان پاک سرشـت با قلب‌هایـی مالامال از محبت اسـت. آن‌ها نقـش مدیریتی بسـیار مهم و حساسـی برای حفاظت از ارزش‌های انسـانی خانواده دارند. از این روست که آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرمایند: «در مورد مـادری، نقـش زن، نقش حق حیات اسـت. جان انسان‌ها در مشت مادرهاست. مادرها به فرزند حق حیات می‌دهند. محبتی که خدای متعال در دل مـادر به فرزند قرار داده، یک چیز بی‌نظیر است؛ یعنی اصلاً هیچ عشقی از این نوع نیسـت. به این کیفیت نیست که آن را در دل مادرها قرار داده» (رهبر معظم انقلاب، بیانات در دیدار با اقشـار متعدد زنان، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴).

«در نقش همسری، زن در درجهٔ اوّل مظهرِ آرامش است: وَ جَعَلَ مِنها زَوجَها لِیَسـکُنَ الیها؛ چون زندگی تلاطم دارد، مرد در این دریای زندگی مشـغول کار و تلاطم است. وقتی به خانه می‌آید، احتیاج به آرامش دارد، احتیاج به سکینه دارد. این سکینه را زن در خانه ایجاد می‌کند: لِیَسـکُنَ الیهـا. [یعنی] مرد در کنار زن احساس آرامش کند. زن مایهٔ آرامش است» (همان).

از نظر رهبری معظم انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای مسئولیت اجتماعی زن با انجام مسئولیت خانوادگی منافات ندارد. ایشان می‌فرمایند: «خانم‌ها اگر گفته می‌شود که مسـئولیت‌های خانوادگی دارند؛ یعنی مسـئولیت امور داخلی خانه. این به معنای این نیست که مسـئولیت اجتماعی از دوش این‌ها برداشته است. بایستی این مسـئولیت را هم حفظ کنند و هر مقداری که با وجود حفظ این مسئولیت توانایی دارند، آن توانایی را به مسئولیت‌های اجتماعی و سیاسـی هم ضرب کنند» (رهبر معظم انقلاب، سخن نگاشت، ۱۳۶۳/۱۲/۴). خانم‌هـا خیال می‌کنند می‌گوییـم داخل خانه بنشـینید، هیچ کار نکنید، هیچ وظیفه‌ای انجام ندهید، تدریس نکنید، مجاهدت نکنید، کار اجتماعی نکنید، فعّالیت‌های سیاسی نکنید. معنای خانه‌داری این نیست» (رهبر معظم انقلاب، بیانات در دیدار با اقشار متعدد زنان، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴).

«شـما زنان کار هـم دارید، بیرون هم هسـتید، جراحی‌تان را هـم می‌کنید، مریضتان را هم می‌بینیـد، فلان کار علمی را هم می‌کنیـد، فلان طرح را هم می‌نویسـید، فـلان درس را هم در دانشـگاه می‌دهید، همهٔ این‌ها به جای خود محفوظ، اما بایستی سـهم خانه و خانواده را هم در نظر داشـته باشید... . اگر دیدید آن کارتان بـه این قضیه ضربه می‌زند، باید برایش فکری بکنید. این، مهم و اساسـی است» (رهبر معظم انقلاب، بیانات در دیدار اعضای شـورای فرهنگـی و اجتماعی زنان، ۱۳۷۰/۱۰/۴).

شما زنان کار هم دارید، بیرون هم هستید، جراحی‌تان را هم می‌کنید، مریضتان را هم می‌بینید، ... فلان درس را هم در دانشگاه می‌دهید، همهٔ این‌ها به جای خود محفوظ، اما بایستی سهم خانه و خانواده را هم در نظر داشته باشید

نتیجه‌گیری

در این بُحبوحه و شلوغی بازار تبلیغات برای منحرف‌کردن خانواده و به‌خصوص زنان از مسـیر اصیل و درست اسلامی و کشـاندن آنان به‌سمت زندگی غربی، بـا ایجاد انـواع فریب‌هـا و تبلیغ‌ها و شبهات، دانسـتن نظرات عالم اسلامی، فرزانـه و روشـنفکر انقلابـی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای راهگشاسـت؛ رهبری که همواره در مسیر تعادل قدم برداشته و غرور و شـعف را در دلِ زنان مسلمان ایجاد کرده است که اولاً خداوند حکیم چـه جایـگاه والایی در خانـواده و در جامعه برای زن‌ها در نظر گرفتـه و ثانیاً چه ظرفیت‌هایی درون آن‌ها ایجاد کرده است که سبب تأثیرات مثبت فراوان در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شود. امید است که این دانسته‌ها سبب شود زنان مسلمان ارزش خود را خوب بدانند و حفظ کنند و از ظرفیت‌هـای خود برای تقویت نظـام خانوادگی و اجتماعی بهره ببرند.

منابع

۱. قرآن کریم.
۲. بهداروند. محمدمهدی (آذر ۱۳۸۷). «اسـلام و جایگاه زن در کانون خانواده». مجله پیام زن. شمارهٔ ۲۰۱. ص ۶۳ تا ۸۰.
۳. پایگاه اطلاع‌رسانی تبیان. ۱۳۸۹/۰۴/۰۷. «سیرهٔ شهید بهشتی». کد خبر: ۱۲۸۶۷۲.
۴. حاج علی‌اکبری. محمدجواد (۱۳۸۴). مطلع عشـق (گزیده‌ای از رهنمودهای حضرت آیت‌الله سـیدعلی خامنه‌ای به زوج‌های جوان). چاپ پنجم. تهران: دفتر نشـر فرهنگ اسلامی.
۵. خامنه‌ای. سـید علی. پایگاه اطلاع‌رسـانی دفتر حفظ و نشـر آثار آیت‌الله سید علی حسینی خامنه‌ای: KHAMENEI.IR
۶. خبرگـزاری تسـنیم. ۱۳۹۳/۰۳/۱۳. «نگاهـی بـه سـلوک و ساده‌زیسـتی مقام معظم‌رهبری». کد خبر: ۳۹۰۶۲۳.